

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Oponent práce

Autor/ka práce: Bc. Tomáš Brettl

Studijní program:

Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy:

český jazyk — základy společenských věd

Název práce: Realizace čtenářských lekcí na 2. stupni ZŠ: akční výzkum

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Laufková, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Jiří Štípek, Ph.D.

A. Požadované náležitosti závěrečné práce:

Legenda: ztučněný text v příslušném poli vyjadřuje hodnocení posuzovatelem.

	A	B	C	N
1. Cíl/e	Jasně formulované a adekvátní typu a charakteru práce.	Drobné nedostatky v obsahové a/nebo funkční formulaci.	Nefunkční formulace formálně (např. příliš obecná) i obsahově.	Není formulován.
2. Práce s informačními zdroji, dodržení formálních pravidel.	Reprezentativní zdroje (množství a kvalita, aktuálnost, příp. zahraniční zdroje, vhodně vybrány a správně citovány dle zvolené citační normy.	Nezřetelné oddělení převzatého a vlastního, drobné nedostatky v citacích a seznamu literatury.	Chybějící odkazy, nepřesné, nesprávně uváděné infor. zdroje, seznam liter. neodpovídá citacím apod.	Nevyhovuje.
3. Úroveň jazykového projevu	Vhodná pravopisná a stylistická úroveň.	Drobné nedostatky ve stylistice a/nebo gramatice – př. v Diskuzi a Závěru.	Výraznější nedostatky, např.:	Nevyhovuje.
4. Závěr	Shrnuje práci jako celek, přesahuje obsah DP v jeho hlubší reflexi a hodnocení, reaguje na cíle, obsahuje argumentované stanovisko autora.	Mezi A a C	Popisuje obsah, neobsahuje širší reflexi problému, nehodnotí nebo neobsahuje stanovisko autora, neváže se k cíli.	Není formulován.
5. Formální náležitosti (abstrakt, klíčová slova, rozsah)	Ano	Neúplné:	DOPLNIT při obhajobě:	Nevyhovuje.

B. Kvalita závěrečné práce:

Legenda: ztučněné písmeno vyjadřuje hodnocení posuzovatelem: A = kvalitní zpracování, B = dílčí nedostatky, C = závažnější nedostatky, N = nevyhovuje, NP = nelze posoudit

Kritérium	A	B	C	N	NP
Orientace v pojednávané problematice, v níž se odráží znalost relevantních pramenů a odborné literatury.					
Úroveň odbornosti textu včetně používání odborné terminologie a dovednosti	A	B	C	N	NP

¹ Jako předloha pro kritéria a hodnocení sloužila šablona Katedry preprimární a primární pedagogiky PedF UK. Děkujeme za možnost její úpravy a využívání.

vymezit problém k řešení. Terminologie je korektní a jednotná.					
Logická struktura výkladu, návaznost jednotlivých kapitol, obsah vytváří logický celek.	A	B	C	N	NP
Funkční provázanost teoretické a empirické/praktické části, pokud mají práce tuto strukturu.	A	B	C	N	NP

Kritérium					
Popis metodologie: popis metod, analýzy, a/nebo zdůvodnění empirických postupů aj. ve vztahu k cílům práce.	A	B	C	N	NP
Úroveň interpretačních (interpretačně-analytických) dovedností, schopnost reflexe tématu či získaných dat.	A	B	C	N	NP
Originalita zpracování: zpracování práce svědčí o tvůrčím zaujetí autora a jeho samostatném uvažování o řešené problematice.	A	B	C	N	NP

C. Slovní hodnocení a sdělení autorovi/autorce závěrečné práce:

Předložená diplomová práce se zabývá realizací čtenářských lekcí v 6. ročníku vybrané základní školy.

Bohužel, **není zcela jasné, co je cílem předložené práce.** Kapitola 1. *Úvod a cíl práce* totiž **formulaci cíle neobsahuje.** Není proto hned zřejmé, k čemu práce přesně směřuje a proč.

V místech, kde autor píše o svých aktivitách v rámci řešení diplomové práce, využívá **striktně první osoby množného čísla.** Dostává se tak i do bizarních situací jako např. na str. 35, kde uvádí: „*Výzkum byl prováděn na Základní škole Pod Žvahovem v pražských Hlubočepích, kde od září 2023 působíme v pozici učitele českého jazyka a občanské a etické výchovy na 2. stupni.*“

Poznámky k teoretické části

V teoretické části autor vymezuje základní pojmy a koncepty.

V některých případech však autorova snaha vymezit některé koncepty není dle názoru oponenta zcela úspěšná. Např. na str. 9 autor uvádí: „*Rozlišme proto v počátku **stěžejní pojmy, které velmi dobře známe, ale jejichž význam můžeme každý chápat jinak. Je to čtení jako dovednost, čtení jako činnost a čtenářství.***“ Následné vymezení uvedené trojice pojmů však není zcela jasné.

V případě *čtení jako dovednost* se v příslušném odstavci dočteme v první (poněkud zvláštní) větě, že "*Čtení ve smyslu označení dovednosti je výchozím předpokladem pro další dva pojmy*". Ve druhé větě se dozvíme, že přečíst text je elementární dovednost každého vzdělaného člověka. Ve třetí větě se dozvíme, co je třeba pro zdárné čtení. Ve čtvrté větě se dočteme, co k důležitosti porozumění textu dodává J. Doležalová. Nikde se ale vlastně nedozvíme, co je čtení jako dovednost.

Obdobně je tomu i s *pojmem čtenářství.* Celý první odstavec příslušné pasáže (nadepsané tučně „Čtenářství“) přináší informace o tom, s čím se čtenářství pojí, že je plánovité a cílené, že jej Trávniček nahlíží jako „*komplex činností jedince, které jsou vedeny vnějším průvodcem*“ (není zde ovšem uvedeno o jaké činnosti se jedná), že takovým průvodcem mohou být školy či knihovny atd. Co je čtenářství, ale uvedeno není.

Na str. 24 autor v pasáži: "*To nastane buď formou akomodace, kdy se nově nabytá informace zařadí do struktury již osvojených vědomostí či zkušeností, nebo formou asimilace, kdy nová informace přetvoří dosavadní strukturu poznání a způsobí tak její obměnu či podnítí vznik nové struktury*" zaměňuje akomodaci za asimilaci.

V teoretické části se objevují i pasáže, jejichž vztah k řešené problematice je přinejmenším diskutabilní (na str. 9, odst. 1.: pasáž o názoru amerického psychologa Daniela T. Willinghama, že čtení je nepřírozenou činností; na str. 28 - 29: pasáž o několika organizacích zabývajících se kritickým myšlením a jejich činnosti (webináře, kurzy, sborníky, časopisy, ...)).

Celkově lze však konstatovat, že s výjimkou výše uvedených připomínek, jsou všechny ostatní pojmy a koncepty, kterými se teoretická část zabývá, formulovány jasně a jsou také všechny využity

v části praktické. V tomto smyslu je práce dle zkušeností oponenta v pozitivním smyslu nadprůměrná.

Pomineme-li uvedené konkrétní výhrady, lze konstatovat, že celá **teoretická část je srozumitelná, přehledná, dobře strukturovaná a provázaná s částí praktickou.**

Poznámky k praktické části

V úvodu praktické části se autor zabývá akčním výzkumem. Proti původnímu plánu (postupovat dle Susmanova modelu (1983)) nakonec volí jiný postup (Nezvalová, 2003; viz literatura uvedená v práci).

Následně autor na str. 33, v části *4.2.1 Cíl a výzkumné otázky* se autor věnuje cílům praktické části a výzkumným otázkám. Této části mohl autor věnovat poněkud více pozornosti. Uvádí totiž „**hlavní cíl**“, následně „**cíl**“ a po výzkumných otázkách zařazuje ještě nešťastnou formulaci „*Mezi dílčí cíle jsme zařadili ověření efektivnosti metod RWCT ...*“, kde množné číslo evokuje existenci více dílčích cílů, které však nejsou uvedeny.

Uvedené **cíle jsou však kompatibilní**, nejsou ve vzájemném rozporu **a vhodně se doplňují**.

Dále v práci autor v souladu se zvoleným výzkumným designem popisuje realizaci jednotlivých kroků akčního výzkumu.

Je třeba vyzdvihnout především autorovy intervenční zásahy, resp. aktivity, které pro žáky připravil. Ty jsou dle názoru oponenta promyšlené, velice pestré a navržené tak, že pro žáky museli být zajímavé. Pozitivní výsledky autorova 9ti měsíčního akčního výzkumu na ZŠ proto oponenta nepřekvapují.

Efekt svého působení autor kromě pozorování posuzoval i na základě výsledků pretestu a posttestu. V ideálním případě by měla být zařazena i kontrolní skupina, ve které by probíhala „standardní výuka“, a která by umožnila korigovat výsledky v „experimentální skupině“ např. z hlediska kognitivního vývoje, který lze u žáků ve věku 11 až 12 let předpokládat. Nicméně rozdíly pretestu a posttestu jsou poměrně značné a zejm. značný posun v oblastech, které byly předmětem intervenčních zásahů v porovnání s minimálním posunem v oblastech, které předmětem intervenčních zásahů nebyly, opravňuje chápat autorovy závěry za alespoň orientačně platné a dokládající pozitivní působení jím navržených a realizovaných intervenčních zásahů.

Celkové hodnocení

Přes výše uvedené nedostatky považuje oponent předloženou práci jako celek za zajímavou a velmi přínosnou. Koncepce „lekcí“, navržené aktivity a vytvořené materiály lze hodnotit velmi pozitivně. Ambiciózní záměr autora rozvíjet žáky v řadě dimenzí čtenářské gramotnosti byl dle názoru oponenta naplněn. Realizace autorova záměru přitom výrazně přesahuje svým rozsahem i kvalitou standard diplomových prací.

D. Otázky k obhajobě

Předložená práce splňuje požadavky kladené na tento typ prací a všechny dokumenty, na které systémy Theses.cz a Turnitin poukazují, jsou řádně citovány.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 27. srpna 2024

Podpis
PhDr. Jiří Štípek, Ph.D.